

20.077

ÉLET KENYERE

EVANGÉLIKUS TANÍTÁS AZ ÚRVACSORÁRÓL

Összeállította: GROÓ GYULA

20.077

Budapest, 1959.

20.077

L
2007

Kiadja: az Evangélikus Egyetemes Sajtóosztály 1959.

Budapest, VIII., Üllői út 24.

Felelős kiadó: Groó Gyula.

Készült 10 000 példányban.

Győr-Sopronmegyei Nyomda V. 10181

Fnyv.: Mentler E.

AZ A KENYÉR
AMELYET ÉN
ADOK AZ ÉN
TESTEM +++
AMELYET ODA
ADOK MAJDA
VILÁG ÉLETÉ
ÉRT + JÁN. 6, 51

„Az Úr Jézus azon az éjszakán, melyen elárultatott, vette a kenyeret, és hálát adva, megtörte és ezt mondotta:

— Vegyétek, egyétek! Ez az én testem, mely tiérettetek megtöretik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.

Hasonlóképpen a poharat is vette, miután megvacsorált, ezt mondván:

— E pohár az új szövetség az én vérem által; ezt cselekedjétek, valamennyiszer isszátok az én emlékezetemre.”

Pál apostol a korinthusbeliekhez írott első levelében, tizenegyedik rész 23—25. versek.

Templomainkban a szószék mellett mindenütt ott áll a többé kevésbé díszes, vagy egyszerű oltár. Előtte állva végzi a lelkész az istentisztelet rendjének egyik részét, az ún. oltári szolgálatot, innen oszt áldást s feléje fordulva imádkozik. Az oltár elé térdelnek konfirmandusaink, itt áldjuk meg Isten igéjével a megkötött házasságokat. Legfontosabb feladata azonban az evangélikus templom oltárának, hogy az Úr asztala legyen. Hogy ezen az oltár-asztalon terítse meg számunkra mindig újra Urunk szent vacsoráját: az úrvacsora szentségét. Szószékeinkről hangzik Isten igéje a prédikációban, oltáraink pedig várják az Úr vacsorájának vendégeit.

Mi történik az úrvacsorában?

Ebben a kérdésben van egy nagyon fontos megállapítás: az úrvacsorában *történik* valami. Persze ez az egész istentiszteletre is vonatkozik; ha rendjén mennek a dolgok, akkor az istentiszteletben is „történik” valami, s minden igazi prédikációban is. Luther Márton ezt úgy mondta, hogy Isten szól hozzánk igéjében, mi pedig felelünk neki énekben és imádságban. Az úrvacsorában is szól hozzánk Isten, még pedig másféle módon, mint a prédikációban.

A prédikációban, a biblia olvasott szövegében Isten *szóval* beszél hozzánk. Próféták és apostolok egykor leírott beszédén, a ma hangzó igehirdetésen keresztül az élő Isten akar megszólítani. Ez igen nagy dolog; a szent Isten szóba áll velem, bűnös emberrel. Ugyanez a nagy dolog történik az úrvacsorában – és másik szentségünkben, a keresztségben is – csak hogy *másképpen*. Isten a szentségekben nem szóval szólít meg, hanem *jelbeszéddel*. Nemcsak a fülünket veszi igénybe, hanem a szemünket is. Nemcsak

hallható, hanem látható módon is szól hozzánk. Ezért szokták azt mondani, hogy a szentség: látható ige. Az úrvacsorában a kenyér (ostya, vagyis kovásztalan kenyér) és a bor a jelek, amelyekben Isten szól hozzánk.

Amikor Isten megszólal, akkor mindig történik is valami. Ha Jézus valakinek azt mondta: Kelj fel és járj, akkor a béna lábba állt, s ha azt mondta: Meg vannak bocsátva bűneid, az az ember elnyerte Isten bocsánatát. Ez így van ma is. Ha Isten bűnbocsánatot, békességet hirdettet a prédikációban, akkor valóban bűnbocsánatot és békességet is ad azoknak, akik az ige hirdetését hallgatják és szívükre veszik. *Isten, amikor szól hozzánk, egyben cselekszik is velünk.* Így van ez az úrvacsorában is. Az úrvacsora jelei — kenyér és bor — és a hozzájuk fűzött ige megmutatják, hogy Isten mit akar cselekedni velünk, mit ad nekünk az úrvacsorában.

Krisztus Urunk *önmagát* adja. Saját magát adja akkor is, amikor igéjében megszólít, tanít, — ahogyan megszólította egykor a

samáriai asszonyt, vagy tanította a sokaságot. Az úrvacsorában azonban másként adja önmagát. A kenyér és bor jegyeiben adja, — ez az én testem, ez az én vérem, ez vagyok én magam, egyétek, igyátok.

Erre, hogy ilyen többféleképpen szóljon hozzánk, többféleképpen adja magát nekünk, *nem neki van szüksége, hanem nekünk*. Nagy szeretetét mutatja mindez. Azt, hogy mennyire lehajol hozzánk, mennyire kedvez emberi természetünknek. Nemcsak hallhatóan, láthatóan is közelít hozzánk. Sőt, a kezünkbe adja magát, sőt a szájunkba. Az egyik zoltár igéje teljesedik be itt: Ízleljétek milyen jóságos az Úr! (Zsolt 34, 9.) A tapasztalat bizonyítja, milyen nagy szükségünk van erre és milyen hatalmas segítséget jelenthet az úrvacsora hitünknek. Nem véletlen az, hogy olyankor, amikor hitünket kell megerősítenünk, válságos helyzetekben, betegségben, halál révén, sorsdöntő órákban, életünk nagy fordulón az úrvacsora eledelével készülünk fel. Ilyenkor válik nyilvánvalóvá, hogy az valóban élet kenyere és élet itala. Éppen ezért

adta Jézus az úrvacsorát, hogy kétségeskedő, aggódó, bizonytalankodó, csüggeteg szívünket emelje fel vele. Azt is lehetne mondani: az Isten szeretetéről szóló levélen ez a pecsét, a bizonyosság, hogy minden, amiről abban olvassunk, valóban igaz, megmásíthatatlan, nekünk szól és a miénk. A gazdag Isten gazdagságát mutatja, hogy sokféle útja van hozzánk. Nemcsak az ige, a szentség is. Nemcsak próféták és apostolok szájából hangzó prédikáció, hanem a keresztség vize, az úrvacsora kenyere és bora is.

A jelek, a mozdulatok néha olyan beszédek tudnak lenni az emberi érintkezésben. Milyen sokat mond egy baráti kézszorítás, az édesanya csókja, a hitvestárs hűségesen ölelő karja, az atya áldó keze gyermeke fején. Istennünk tudja ezt jól. Ezért szól hozzánk és cselekszik velünk az úrvacsorában nemcsak szóval, hanem jelekkel is.

**„Ezt cselekedjétek
az én emlékezetemre...“**

Az úrvacsora emlékeztet bennünket valamire. Az utolsó vacsora eseményére, arra az estére, amikor Jézus utoljára volt együtt halála előtt tanítványaival. Ezen az estén rendelte el az úrvacsorát: azt, hogy valahányszor összegyülekeznek tanítványai, ezt cselekedjék az Ő emlékezetére.

Az a nap, amikor Jézus tanítványaival esti órán összegyülekezett egy jeruzsálemi házban, ünnepnap volt: Páska ünnepének előestéje. A vacsora Izrael népének ősi szertartása: a páska-vacsora. Ennek az ünnepnek a történetéről és jelentőségéről e könyvecske más helyén („A szabadulás ünnepe”) szólunk.

Az úrvacsorában *Krisztus Urunk halálára* emlékezünk. Így értette ezt Pál apostol is, amikor azt írta a korinthusbeli keresztyéneknek: „Valamennyiszer eszitek e kenyeret és isszátok e pohárt, az Úrnak halálát hirdessétek.” (I. Kor. 11, 26.) Hiszen a halála előtti estén rendelte el Jézus az úrvacsorát, éppen arra való tekintettel, ami előtte állott: „Az én testem... érettetek megtöretik, az én vérem

érettetek kiontatik." Az értünk önmagát oda-
áldozó Úrra emlékezünk tehát az úrvacsorá-
ban. Ezért az Úr asztala oltár is: áldozatára
emlékeztet. Nem mintha újra fel lehetne vagy
fel kellene áldoznunk Jézust ezen az oltáron.
Ez nem lehetséges és nem is szükséges, sőt
egyenesen istenkáromlás volna. Az Ő áldozata
egyszer történt meg és egyszersmindenkorra
elégleges. Egyetlen igazi oltár van: a kereszt-
fa, amint szép énekünk mondja: „Krisztus
ártatlan bárány, ki miértünk megholtál a ke-
resztfa oltárán...” Templomaink oltára erre
az egyetlen oltárra és erre az egyszeri áldo-
zatra emlékeztet. A keresztfán önmagát fel-
áldozott Krisztusra emlékezve gyülekezünk
asztalához, hogy annak vendégei legyünk.

Krisztus haláláról emlékezünk meg tehát az
úrvacsorában, mégsem halotti tor az! Mert ez
a halál *érettünk* való áldozat és ez az áldozat
nem volt hiábavaló, hanem *győzelmet* szerzett.
Ezért töltötte el már az első keresztyén gyü-
lekezetek szívét két nagy érzés, amikor az Úr
asztalához léptek: a hála és az öröm. Ezért
nevezték el az úrvacsorát az első keresztyé-

nek az örvendező hálaadás ünnepének, görög nyelven egy szóval kifejezve: EUCHARISZTIA-nak. Hála tölti el szívünket azért, hogy Urunk így, ennyire szeretett minket: önmagát adta értünk a keresztfán, — és adja most is a kenyérben és a borban. És nagy-nagy öröm tölti el szívünket azért, hogy ez az áldozat minden gyümölcsével a miénk. Jézus maga mondja az utolsó vacsorán, mik ezek a gyümölcsök: bűnbocsánat, örök élet. Ezért az úrvacsora: örömlakoma. Hiszen aki érettünk meghalt, fel is támadott a halálból; él és itt van velünk, igéjében és éppen ebben a kenyérben és borban is. Igérete: Tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig, — éppen itt, az úrvacsorában is teljesedésbe megy. Jelenléte, velünk való közössége épp itt szinte kézzelfogható a Benne hívők számára.

„Ezt cselekedjétek...” mondja az utolsó vacsorán Jézus a tanítványainak. Ez parancs és biztatás is egyben. Jézus búcsúzóban *elrendeli* az úrvacsorát és ezzel drága ajándékot ad övéinek. Jézus gyülekezete, az egyház nem latolgathatja: tartsunk-e úrvacsorai istentisz-

teletet templomainkban; a keresztyén ember nem fontolgathatja: vegyek-e úrvacsorát. Ha engedelmesek akarunk lenni Urunk iránt, akkor meg kell térítenünk az Ő asztalát s le kell telepednünk ahhoz. A meghívás elhangzott: „Ezt cselekedjétek...” Aki visszautasítja, engedetlen és háládatlan. Mert megveti Urának ajándékát, amit élete árán szerzett s amiben nagy ajándékot kínál: bűnbocsánatot, örök életet. S nemcsak engedetlenség e parancs megvetése, hanem háládatlanság is az ígélet biztatásának semmibevétele. Jőjjetek, hívogat Urunk, minden kész... A királyi mennyegzőről szóló példázat (Máté 22) jut az eszünkbe. Királyi mennyegző lakomájába hívogat Urunk, amikor így parancsol és biztat: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre...”

„Ez az én testem...”

Az utolsó vacsorán Jézus evés közben tanítványainak adja a kenyeret, vacsora után pedig a borral telt poharat is: Egyétek, ez az én testem, igyatok ebből, ez az én vérem. Mit

akart ezzel mondani? Ezt mindenek előtt: szíveteiket most eltölti a búcsúzás gondolata („kívántam megenni veletek a páskabarányt, mielőtt szenvednék...”) (Lukács 22, 15–18), fájdalom, sötét sejtelmek, szorongás. Ne féljetelek, mert én veletek maradok. Ez a kenyér és bor: testem-vérem, én magam mindenestől. *Így is* veletek leszek, nemcsak ígében, szíveteikben gyökeret vert beszédemben.

Más szóval: Krisztus Urunk közöttünk való jelenlétének *egyik módja* az, hogy az úrvacsorában, kenyérben és borbán is jelen van közöttünk. A kenyér és a bor: az emberi élet fenntartásának, mindennapi életszükségleteinknek legegyszerűbb elemei. Kell mint a falat kenyér, — szoktuk mondani. A kenyér az élet képe és valóságban is földi életünk táplálója; az ember kenyérral él. A bor az öröm képe, földi életünk ünnepeinek megszínesítője. Élet és öröm, — életet, örvendező életet akar adni nekünk Urunk.

Isten Fia, hogy megmutassa az Atya, irántunk való nagy szeretetét, emberré lett. „Az ige testté lett és lakozott közöttünk...” hir-

deti János evangélista (János 1, 14). Az ember názereti Jézus emberi módon élt közöttünk, emberi módon közeledett hozzánk; igazán velünk akart lenni mindenben. Búcsúzásakor valami egészen egyszerű emberi dologban: kenyér és bor ételében és italában adja magát nekünk. Úgy vendégel meg, hogy az eledelben őt magát vehetjük magunkhoz.

Az egyháztörténelem során sokat töprengtek és gondolkoztak azon hívő emberek és hittudósok: hogyan van jelen Krisztus Urunk az úrvacsorában. Titok ez, ne akarjuk megfejteni. Legyen nekünk elég annyi, hogy Ő maga mondotta: én itt vagyok, itt keressetek, ebben a kenyérben és borban. Évszázadok boldog tapasztalata bizonyítja, hogy akik hittel keresték, meg is találták. Megerősödött hitük, közösségük a Jézus Krisztussal. És Ő éppen ezt akarja, ezért adta az úrvacsorát övéinek.

Ne keressünk ezért *se többet, se kevesebbet* az úrvacsorában, mint amit Urunk adni akart. Ne keressünk *többet*: valami különös csodát, elemek „átváltozását”, amiben azután

Jézus nemcsak másképpen, hanem valóságosabban is jelen lenne mint igéjében. S ne akarjunk másképp élni vacsorájával, mint ahogyan azt Ő rendelte; hogy együk és igyuk a kenyeret és bort s benne Őt magát vegyük magunkhoz, hitünk erősítésére, a vele való közösségünk megújítására. *Eledelül* adta, s nem azért, hogy az „elemeket” megőrizzük, oltárra helyezzük, körülhordozzuk s különös tiszteletben részesítsük. Örömlakoma az úrvacsora, az Urral és egymással való közösségünk alkalma, így értették ezt az első keresztyén gyülekezetek Korinthusban, Efezusban, Jeruzsálemben. Nekünk is így kell értenünk.

Ne keressünk azonban *kevesebbet* sem az úrvacsorában, mint amit abban Urunk adni akar. Nem csupán az Ő halálára való megemlékezés alkalma ez, hanem ennél több. Három evangélista (Máté, Márk, Lukács) is feljegyezte az utolsó vacsora történetét és az úrvacsora szerzésének igéit s negyediknek Pál apostol is (I. Korinthus 11, 23–25). Ez is mutatja, milyen becsben tartotta Jézusnak ezt a rendelkezését az első gyülekezet. S János evangé-

A reformátorok úrvacsorát osztanak
L. Cranach fametszete (XVI. sz.)

lista feljegyezte az első vitát az úrvacsoráról evangéliumának hatodik fejezetében. Jézus itt világosan megmondja: „Az én testem bizony étel, az én vérem bizony ital.” „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, az én bennem lakozik és én is abban” (55–56. v.) Velünk akar maradni, közöttünk, sőt bennünk, — ezért adta vacsoráját Jézus.

„Ez az én testem...” Ő mondotta, s ezért így van. *A teremtő ige* teszi a kenyeret és bort Jézus vacsorájává. Ezért hangzanak el mindig a szerzési igék az úrvacsora alkalmából. Figyeljünk jól ezekre, vessük elménkbe és vegyük szívünkre. Mert Jézus igéjével együtt úrvacsora a kenyér és a bor, igéje által van jelen Jézus ebben az eledelben. *Azért* lesz jelen, hogy magunkhoz vegyük és *akkor* van jelen, amikor magunkhoz vesszük s az igét halljuk. Igéje nélkül maradna a bor és a víz csupán az, ami, egyszerű földi eledel. Jézus igéjével lesz hitünket élesztő, életünket örök életre tápláló ajándékká. *Ez a nagy esemény*, ami az úrvacsorában történik: Jézus teremtő igéje erejével önmagát adja nekünk

a kenyérben és borban, hogy közösségünk legyen vele és egymással is.

„Az új szövetség vére . . .“

Az utolsó vacsoráról szóló három evangéliumi híradás (Máté, Márk, Lukács) és Pál apostol (I. Korinthus 11) szerint is, Jézus amikor átnyújtja a borral telt poharat tanítványainak, az új szövetségről beszél, amit az Ő vére szerez. „E pohár az új szövetség az én véremben . . .” „az én vérem által.” Arra az új — a régihez képest új — szövetségre gondol Urunk, amit Isten most Ő általa köt. Az elsőt, a régít Izraellel kötötte Mózes által, amikor adta a tízparancsolatot. Az újat most az egész emberiséggel köti Fiában, Jézusban. Ennek a szövetségnek kiváltképpen való jele, mutatója és megerősítője az úrvacsora.

Isten szövetséget kötött Jézus Krisztusban a világgal, az emberrel, ez azt jelenti: *közösségébe fogadja, magáénak fogadja el az embert.* Megbékül, nem haragszik többé, megbocsát. Erről a „testamentumáról”, az emberrel való „szövetségéről” szólnak a Szentírás-

nak azok a könyvei, amik éppen ezért ezt a nevet kapták: újszövetségi szentírás, az új szövetség könyvei, vagyis erről az új szövetségről szóló könyvek. Az erről szóló tudósítás az örömhír, az evangélium. Isten úgy szeretete a világot, hogy Egyszülött Fiát adta oda érte, azért, hogy ez a világ valóban és egészen az övé legyen. A keresztfá áldozata mutatja, hogy Isten mekkora áldozatot hozott azért, hogy minden akadályt elhárítson az útból, végérvényesen szövetségébe fogadhasson bennünket. Csakugyan „vérszerződés” ez, mivel vérbe került: Krisztus Urunk szent vérébe. Isten nem földi értékek, arany ezüst odaáldozása árán szerzett meg magának minket, emlékeztet Péter apostol (I. Péter 1, 18), hanem a Krisztus vérével.

Erre a Jézus vérével szerzett szövetségre emlékeztet az úrvacsora. Jézus ezzel is meg akar minket erősíteni abban a bizonyosságban, hogy mindaz, ami történt: bethlehemi bölcső, nagypénteki kereszt és húsvéti feltámadás mind *a mi javunkra, miértünk* történt. Azért, hogy ez a „szövetség”, ez a fel-

bonthatatlan közösség létre jöhessen Isten és ember között. És valahányszor vesszük az úrvacsorát, mindannyiszor újra meg újra megerősíti velünk Isten ezt a szövetséget, és megerősíti bennünk is a Benne való hitet. Nem véletlen, hogy a konfirmáció = hitben való megerősítés, ősi egyházi szokásának közepe és veleje éppen a gyermekek első úrvacsoravétele. Az úrvacsora kiváltképpen alkalmas eszköze Isten Lelkének arra, hogy vele hitünket építse, megerősítse. Még pedig azt a hitünket, hogy Isten velünk van és nem ellenünk, szeret minket, nyitva van előttünk atyai szíve, mennyei hajléka.

Az úrvacsora tehát *a szövetség lakomája*. A mennyei Atya asztalához hívogatja gyermekeit, a királyi mennyegzőbe, melyet Fiának készített. Isten vendégei vagyunk az Úr asztalánál. Nagy dolog ez! A Szentírás világában, Jézus korában s még ma is Keleten a vendég tisztelt, megbecsült valaki, szent és sérthetetlen. Az asztalközösség nagy dolog. Valakivel egy asztalhoz leülni azt jelenti, hogy közösséget vállalni vele, barátságba fogadni.

Az utolsó vacsora

A Van Eyck testvérek iskolájából (XV. sz.)

Ezért vették rossz néven a farizeusok, hogy Jézus az általuk megvetett vámszedőkkel és egyéb „bűnösökkel” ült le egy asztalhoz enni. (Lukács 15, 1–2) Ez az asztalközösség a Mester drága ajándéka búcsúzásakor tanítványainak. Szíve szeretetében vágyott erre az asztalközösségre (Lukács 22, 15) s azt igéri nekik, hogy majd az örökkévalóságban, az igazi nagy királyi mennyegző asztalánál újra együtt fog ülni velük (Márk 14, 25; Lukács 22, 16, 18). Ezért is örömlakoma az úrvacsora; mert *előre mutat* erre a mennyei közösségre Urunkkal és Istenünkkel. Az emmausi tanítványok erről a meghitt, jólismert mozdulatról ismertek rá feltámadott Mesterükre, amikor megtörte és odanyújtotta nekik a kenyeret (Lukács 24, 30–31).

Jézus tanítványainak, az első keresztyén gyülekezeteknek ezért sokáig mindennapos szent szokása volt a „kenyér megtörése”, az Úr vacsorájának megünneplése (Ap. Csel. 2, 42., 46.). Jézus testileg nem volt már közöttük, de mikor igéjét hirdették és az általa szerzett vacsorát vették, tudták, hogy ígérete

szerint velük van. Ebben a vacsorában is adja az övéinek ígért békességet — Istennel és egymással.

Így lett az úrvacsora a *békesség lakomája* s az Úr asztala a megbékélés helye. Istennel, önmagukkal és felebarátaikkal meghasonlott emberek számára ezért vált olyan drága alkalommá az úrvacsoravétel: itt lehet békességet nyerni, hirdeti évezredek s hívő milliók tapasztalata! Isten megbékélt a világgal — hirdeti az oltáron kenyérben és borban felkinált, Jézus érettünk adott teste, vére. Hogyne békélnénk meg mi is egymással!? Régi haragosok hányszor nyújtottak már egymásnak békejobbot az oltár előtt; meglazult családi kötelékek fűződtek szorosabbra, békesség épült a gyülekezetben, sőt azon kívül is.

1923-ban a Ruhrvidéken, Datteln városában történt. A várost megszálló francia parancsnok és a város német polgármestere között — amint az ilyen helyzetekben sokszor lenni szokott — pattanásig feszült a viszony. Nagypéntek van s a protestáns parancsnok betér az evangélikus istentiszteletre. Úrva-

csoraosztásra kerül a sor s az oltár előtt a francia parancsnok váratlanul szembetalálja magát a német polgármesterrel. Rövid habozás után együtt térdelnek az Úr oltárához. Esznek ugyanabból a kenyérből és isznak ugyanabból a borból. S ettől kezdve tudnak *együtt* dolgozni, az egész lakosság javára. Sőt ebből az élményből egyéb áldás is fakadt. Az egykori parancsnok, Etienne Bach lesz a megalapítója a „Keresztyén Békeszolgálat” nevű mozgalomnak, melynek célja a népek közötti béke és megértés előmozdítása.

Még egyet: Istennek velünk való szövetségéről, irántunk való atyai hajlandóságáról szól szinte az egész Szentírás, s erről kell szólni minden prédikációnak. Bűneink bocsánatát, Isten bűnbocsátó kegyelmét, irgalmasságát hirdeti minden igehirdetés. Ugyanazt tehát, amit az úrvacsora is. Nem mond, nem jelent mást, többet az úrvacsora sem, mint a prédikáció. *Csak éppen egészen személy szerint nekem szólóan* teszi ezt. Amikor sokadmagammal a prédikációt hallgatom, talán kétségem támadhatna: csakugyan nekem is szól

ez, Isten engem is magához hív, szíve előttem is nyitva van? Amikor veszem az úrvacsorát, el kell oszoljon minden kétségem: egyenként köt velünk új, mindig megújuló szövetséget Urunk. Őt magát veszem magamhoz a kenyérben és borban, bizonyságául és jeléül annak: énreám is gondol, engem is számon tart, velem is együtt akar maradni, minden napon az életem végéig – s még inkább azután.

„Valahányszor eszitek e kenyeret...”

Valahányszor – vajon hányszor? Az első gyülekezetek, mint mondtuk, még naponta éltek vele. Estefelé gyülekeztek össze, az apostolok Jézusról és tanításáról beszéltek, imádkoztak és „megtörték a kenyeret”, a közös asztalnál ülve részesedtek Jézus testében és vérében. Ezt legtöbbször szeretetvendégség, görög szóval agapé követte, vagyis közös étkezés, ahol a résztvevők szeretetben megosztották egymással eledelüket (Ap. Csel. 2, 44–46.).

Később, amikor az ünnepnapok és az istentisztelet rendje kialakult, a vasárnapi főisten-

tiszteletek elképzelhetetlenek voltak úrvacsora nélkül. — Ugyanez volt a reformáció gyakorlata is. Örölnünk kell annak, hogy ma ismét közeledünk, legalábbis sok gyülekezetünkben, ehhez a jó rendhez. Igen sok olyan gyülekezetünk van már, ahol minden vasárnap van úrvacsora. Némely helyütt az istentisztelet után, máshol az istentisztelet rendjébe beillesztve, ismét máshol külön úrvacsorai istentiszteletet tartanak. Sok érv szól amellet, hogy legyen a vasárnapi főistentisztelet rendjébe beillesztve az úrvacsora. Hiszen ez az egész gyülekezet ünnepe, amely éppen a gyülekezet közösségét van hivatva építeni! Fel lehet ez ellen persze hozni, hogy nem minden alkalommal vesz minden jelenlevő úrvacsorát s akkor máris meg van bontva a közösség; némelyek az oltárhoz járulnak, mások ülve maradnak a helyükön. Ez az érv azonban nem helytálló. Akik — bármilyen oknál fogva — éppen nem vesznek részt az úrvacsorában, helyükön ülve énekléssel, vagy csendes imádsággal bekapcsolódhatnak az úrvacsorázók közösségébe.

Sokkal inkább megmarad így a gyülekezet egysége, mint ha az istentisztelet végezetével a többség elmegy s csak az úrvacsorázók kis csoportja marad ott, akiknek a számára azután mintegy — elég fonák módon — újra kezdődik az istentisztelet.

Sokszor fel szokták vetni azt a kérdést: *hányszor vegyek úrvacsorát?* Ugyanezzel a joggal azt is lehetne kérdezni: milyen gyakran járjak istentiszteletre, hallgassam a prédikációt? A felelet csak az lehet: minél gyakrabban. Egyik szentségünk, a keresztség meg nem ismételhető; mindenki csak egyszer részesül a keresztségben. Az úrvacsorát azonban Urunk *hitünk állandó táplálására* rendelte. Az a természetes, hogy ha vágyódunk Isten igéje után, akkor vágyódunk az Úr vacsorája után is. Igehallgató gyülekezeteinknek mind inkább úrvacsorázó gyülekezetekké is kell válniuk.

Csak azt ne véljük valamiképpen, hogy az úrvacsorával való élés valamiféle „érdemnek” számít Isten előtt. Isten előtt semmiféle érdemeink nincsenek és nem is lehetnek, így

az úrvacsorával való élés sem lehet az. Ez éppen olyan balga vélekedés lenne, mintha azt gondolnók, hogy érdem az, ha az éhes ember – eszik. Természetes dolog az, ha „akik éheznek és szomjazzák az igazságot” (Máté 5, 6.), vagyis Isten megbocsátó kegyelmét, ott keresik, ahol Isten azt felkinálja: a kegyelem oltárán, a kenyérben és borban, Krisztus testében és vérében, amelyről Ő maga mondotta: „Sokakért kiontatik, bűnöknek bocsánatára” (Máté 26, 28.).

Hogyan készülünk az úrvacsora vételére?

– e kérdést is fel szokták vetni. Azt felelhetnek: úgy, mint általában az istentiszteletre. Azzal a várakozással és reménységgel, hogy ott *történni* fog valami: Istennek mondani-valója van számunkra, szót akar váltani velünk – és mi is odaléphetünk színe elé a gyülekezetben, kéréseinkkel, gondjainkkal, hálaadásunkkal. Kétségtelen azonban, hogy Pál apostol a korinthusbeli gyülekezethez írott levelében inti olvasóit, hogy valahogy „mél-tatlanul” ne vegyék az úrvacsorát és ezért

„próbálják meg” magukat (1. Korinthus 11, 27–29). Sokat töprengtek e szavak értelmén: ki méltó az úrvacsora vételére? Természetesen: senki, hiszen Isten színe előtt mindannyian és mindig méltatlan bűnösök vagyunk. De nem is erről van szó, hanem az úrvacsora *méltó módon* való vételéről. Vagyis arról, hogyan kell azt megbecsülnünk. Mindenekelőtt azzal, hogy *szorgalmasan tanuljuk* Isten igéjéből, Luther Kátéjából, egyházunk tanításából: micsoda az úrvacsora. Ez a kis füzet is ebben a tanulásban szeretne segítségül lenni. Azután: azzal a reménységgel és bizakodással vesszük az úrvacsorát, hogy benne Isten ajándékát nyerjük el, amit egyébként is adni akar nekünk igéjében: bűneink bocsánatát s így az örök életet. Más szóval: *hitel* járulunk az Úr asztalához. S mivel hitet Isten igéje támaszthat bennünk, az úrvacsorára való jó előkészület *a prédikáció figyelmes hallgatása*. Már csak azért is helytelen szokás az, ha — főleg nagy ünnepeken — némelyek csak az istentisztelet végére jönnek, csak úrvacsorát akarnak venni s ha ezt „el-

intézték”, sietnek hazafelé a templomból. „Igazán méltó és kellőképpen előkészült csak az, aki hisz ebben az igében: érettetek adattott és kiontatott bűnök bocsánatára”, mondja erről a kérdéstről szólva Luther.

Éppen ezért az úrvacsora *nem* „varázsszer”. Ezt azért kell hangsúlyozni, mert néha súlyos betegekhez, már eszméletüket veszített haldoklóhoz hívják a lelkészt úrvacsorát osztani. Ez helytelen. Az úrvacsora vételéhez hit kell, hinni pedig csak eszméletén levő ember tud. Természetesen nagy erősítést adhat az úrvacsora a betegség súlyos megpróbáltatásában, az utolsó útra való készülésben. Főként azonban azoknak, akiknek a számára rendes és rendszeres táplálék az úrvacsora.

Istentiszteleti rendünkben az úrvacsorát megelőzi *a gyülekezet gyónása*: közös bűnvallás és feloldozás, amelyben a lelkész hirdeti bűneink bocsánatát. A gyónás jó előkészület lehet az úrvacsorára, mivel számot vetünk benne bűneikkal és így kérjük Isten bocsánatát. Ha valami oknál fogva azonban a gyónás elmarad, ez nem akadályozza az úrvacsora vételének.

Az úrvacsora megbecsüléséhez tartozik az is, hogy igyekezzünk *méltó keretet* biztosítani számára. Az oltár — mondottuk már — az Úr asztala, vagyis a „királyi mennyegző” nagy lakomájának asztala, amit az Úr terít meg övéi számára. Ezért nem lehet elég gondot fordítani arra, hogy ez az asztal tiszta és egyszerű módon ékes legyen. Pecsétes, foltos viaszosvászon nem való az oltárra, hófehér, frissen mosott gyolcs (lenvászon) terítő annak legszebb ékessége, amit nem pótolhat az oltár elején lecsüngő bármilyen díszes ún. „oltárterítő” sem. Gyertyatartók, feszület, esetleg virágot tartó edények (vázák) ragyogjanak a tisztaságtól! Lecsorgott gyertyacsonk helyett — az égő gyertyák Urunk áldozatára emlékeztetnek! — szép szál hosszú és egyenes gyertyákat gyűjtsünk meg. A villanygyertya nem pótolhatja a valódit! A virágdísz az egyházi esztendő szakaszának megfelelő és odaillő legyen. A szent edények tisztaságára különös gondot fordítsunk. Legyen ez a gyülekezet asszonyainak — általában az oltár gondozásával együtt

— szent feladata, boldogan vállalt, kitüntető kötelessége!

Azt a kérdést is fel szokták vetni, böjtöljünk-e úrvacsoravétel előtt, vagyis tartózkodjunk-e az étkezéstől. Ennek a kérdésnek evangélikus egyházunkban nincsen jelentősége. Ellenben annak igen, hogy „belső böjtöt” tartsunk; gondolatainkat fegyelmezzük és így készüljünk az úrvacsorára. Ez persze vonatkozik általában az istentiszteletre készülésünkre is. Semmiképpen nem azt jelenti ez azonban, hogy valami „szent”, világtól és élettől elvonatkozott gondolatvilágba, hangulatba ringassuk magunkat. Hanem inkább azt, hogy világosan legyünk tudatában: most Isten színe elé lépünk, úgy amint vagyunk, gondjainkkal, reménységeinkkel, bűneinkkel, kétségeinkkel azért, hogy az Ő szavát meghalljuk s abból világosságot, útmutatást, erőt, békességet nyerjünk. Így, ezzel a reménységgel lépünk az Ő oltárához is: hogy ott Urunk akar találkozni velünk s táplálni hitünket örök életre.

Az úrvacsora méltó vételéhez tartozik végül

a gyülekezet *jó rendje* is. Az oltárhoz és az az oltártól rendben és fegyelmezetten haladó sorban érkezzen a gyülekezet. Nincs szomorúbb látvány, mint tolakodás az Úr asztala körül. Az úrvacsora vétele után se távozzunk előbb a templomból, hanem várjuk meg az istentisztelet végét. És ha a templomból kiléptünk — minden álszent erőltetés nélkül! —, tükrözze egész valónk, derűs és mégis komoly magatartásunk, hogy valami nagy dologban volt részünk. Drága ajándékot kaptunk, útravalót, s annak erejével szeretnénk menni az úton, a földi élet útján, amelyen mennyei Atyánk jó akarata és bölcs keze vezet.

G.

Hálaadó imádság az úrvacsora szentségéért

Ó, felséges Isten, mennyi hálaadással tartozom néked, hogy e vacsora szentséges titkában a te Szent Fiadnak testével és vérével éltetsz engem. Mi lehet mind mennyben s mind itt a földön drágább és jobb, mint ama te Szent Fiaddal személy szerinti egyesülés? Micsoda bizonyosabb bizonyága és záloga a te kegyelmednek, mint a te szerelmes Szent Fiadnak az én bűneimért a keresztfa oltárán kiontott drága vére? Magát az én váltságomnak árát ajándékozod nékem, hogy hozzám való megmutatott kegyelmednek igen erős bizonyága legyen.

Semmiképpen nem kételkedhetem a Krisztusnak bennem való lakozása felől, mivel azt nékem megpecsételi az Ő testének és vérének közlésével. Semmiképpen nem kételked-

hetem a Szentlélek segítségével, mivel az én erőtlenségem oly nagy oltalommal, őrizettel erősített meg. Nem félek a sátán leleselkedésétől, mivel ez angyali eledel a harcra megerősít engem. Nem félek a testnek édesgetésétől, mivel ez elevenítő lelki eledel a Lélek erejével megerősít engem. Nem engedi ama jó Pásztor, hogy a Lélek ereje az én testemnek erőtlenségétől meggyőzöttessék. Azért néked, ó kegyes Idvezítő, legyen dicséret, tisztesség és hálaadás mindörökké.

Ámen.

A kegyességnek mindennapi gyakorlása c. könyvből. (Megíratott Gerhardus János jénai szentírásmagyarázó doktor és professzor által és kiadatott Ács Mihály, a bártfai gimnáziumnak rektora által Bártfán, 1710. esztendőben.)

Krisztus Emmausban
Vermeer van Delft festménye (XVII. sz.)

A szabadulás ünnepe

Ez volt az ótestamentumi húsvét: az Egyiptomból való szabadulás emlékünnepe. Palesztina minden részéből, sőt már az akkor meglehetősen szétszóródott zsidóság távoli köreiből zarándokok jöttek ekkortájt az ünnepre Jeruzsálembe. A város ilyenkor dugig telt a környező falvakban sem volt könnyű szállást kapni (Jézus és tanítványai számára ezt a betániai Lázár, Mária és Márta biztosította), még kevésbé olyan helyet bérelni a városban, ahol az ősi szertartás keretében megehették a pászka-bárányt. (Ezért küldte Jézus tanítványait „ama bizonyos emberhez“, aki bizonyára régi híve volt. Mt 26, 18.)

A sokaság rendkívüli nagyságát az magyarázza, hogy a húsvéti ünnepeken való részvétel minden 12 éven felüli zsidó férfi, illetve

fiú számára szigorú törvény írta elő. Ennel tettek eleget Mária és József, amikor annak idején a 12 éves Jézust felvitték az ünnepre Jeruzsálembe. (Máriának, mint nőnek, nem lett volna kötelező a fölmenetel.)

Aligha túlzás a pászka-ünnepet a zsidók legnagyobb, évenként megismétlődő ünnepének nevezni. Maga a pászka szó (pontosabban: peszakh) azt jelenti: átvonulás, átugrás. Arra céloz, hogy az Egyiptomot ért tizedik csapás alkalmával „a pusztító“ Gósen földjén a zsidók házeit, amelyeknek kapuszemöldökfáján ott volt az áldozati bárány vére, „áturotta“, elvonult mellettük, nem ártott a bennük lakóknak, míg Egyiptom elsőszülöttje megölte. Nyelvükbe görög-latin közvetítéssel került a pászka szó.

Még a kivonulással egyidőben isteni paranccsal rendelkezett a szabadság évfordulóinak megünnepléséről: „Megemlékezzél e napról, melyen kijöttetek Egyiptomból...“ (2. Móz. 17. 14.) Abib (Jézus korában: niszán) hónap 14-kezdődött az ünnep. Ez a hónap a mi évbeosztásunkban március második és április első

felének felel meg. 14-én vágták le a már négy nappal azelőtt kiszemelt hibátlan bárányt, s ezt követte a kultikus, azaz mintegy istentiszteleti jellegű étkezés.

Az ünnep első napjának estéjén az elkészített pászka-bárány köré gyűlt a család; ha kevesen voltak egy bárányhoz, gondoskodtak a kiegészítésről, mert a bárányból reggelre semminek nem volt szabad maradni. (Az ehetetlen részeket el kellett égetni.) Az előkészületek során a bárány minden csontját töretlenül kellett hagyni. Persze nem magában ették a bárányt, hanem keserű füvekkel s úgynevezett kharósettel, amolyan gyümölcs-kásával (ez kb. savanyúságnak felelhetett meg), s kovásztalan kenyérrel. Azért kovásztalan, mert annakidején a szabaduláskor a lázas sietség miatt már nem volt idő arra, hogy a tészta megkelésére várjanak. (Ezért veszünk ostyát az úrvacsorában s nem kelesztett tésztából sült kenyeret.) Az étkezésnek különben a külsőségei is az akkori helyzetre céloztak: útra készen, bottal a kézben, felövezve, fölsaruzott lábbal, sietve kellett elfogyasztani

az említett ételeket, borral. A szertartás azzal kezdődött, hogy a családfő megmosta a kezét, majd hálaimát mondott, s megáldotta az ételeket s a bort. (Innen érthető, hogy az Írás „a hálaadás kelyhéről“ beszél az oltáriszentséggel kapcsolatban.) Aztán megszabott rend szerint ették az ételeket s itták a bort. Közben felolvasták a szabadulás történetét, amihez — esetleg valamelyik fiatalabb résztvevő kérdésére — a családfő magyarázatot fűzött. (V. ö.: „Valahányszor eszitek e kenyeret s isszátok e poharat, az Úr halálát hirdessétek...“) Az úgynevezett hallél-zsoltárokat is elénekelték — a 112. és 113. zsoltárt — amint az az utolsó vacsora után is történt: „Dicséretet énekelve kimenének az Olajfák hegyére.“

Az egész ünnep ideje alatt különben minden kovászosat ki kellett takarítani a házból, mint a tisztátalanság jelképét. Hiszen az egész ünnep jelentősége: Isten meg akarja tisztítani népét, hogy szolgálatára alkalmassá tegye

Bodrog Miklós

A reformátorok mint Jézus tanítványai
az úrvacsorai asztalnál
L. Cranach festménye (XVI. sz.)

ÚTRAVALÓ

(Johan Bojer: Az utolsó viking című regényéből)

— Nem jól érzed magad, Elezeus? Nem, ugyi?

A beteg a homlokát ráncolta, iparkodott összeszedni gondolatait, szemét kerekre nyitotta és alig hallhatóan felelte:

— Úrvacsorát akarok venni.

A halászok feszengtek, a öreg Suzansa hűmögött, csendesen mondta, hogy messzi oda a pap.

— A bűnbocsánat... még... messzebb van.

Az öreg kormányos most egészen lehajolt, fél kezéről lehúzta a kesztyűt, megtapogatta a beteg homlokát.

— Hát... olyan igen-igen rosszul vagy, Elezeus, mi?

— Én... én... meghalok az éccaka.

— Hm.

Per most leguggolt az ágy mellett és mozdulatlanul nézte a beteget, fakó, öreg ábrázata közben teljességgel megváltozott, tükör lett, tisztán mutatta mindazt, ami a beteg lelkében végbemegy. Lars nem győzte bámulni. Ez volna Per Suzansa, a golyhó és tréfamester? Hiszen úgy ül ott, mintha édesapja volna Elezeusnak, gyulladt szélű szeme csupa gyöngédesség, széltől cserzett arcán ünnepi nyugalom, mintha zsoltárt énekelne.

Néma csend volt, valamennyien az öreg korományost nézték.

Mignem Kristaver megszólalt:

– Most mán tán . . . hiába is vón . . . még ha elvinnénk is a dokorhoz . . .

Hm. Per az emberekre nézett, de azok szótlanul bámultak maguk elé, nem tudtak mit felelni.

Egy darabig csend volt megint. Akkor a beteg újra elkezdte:

– Úrvacsorát szeretnék venni . . . bűnbocsánatot szeretnék . . .

A halászok megint feszengetek a helyükön, de még egymásra pillantani se mertek.

Per Suzansa most felemelte fejét és Kristaverre nézett. Úgy állt ott a két bokorgazda, mintha együtt volnának valamilyen veszedelemben, amelyből nem látnak menekülést. Papot hozni, hogy még jókor ideérjen — lehetetlen. Néztek egymásra — fejüket ingatni felesleges volt.

Hallani lehetett a sok szapora lélegzést meg a gyertya sercegését.

— Csak tudná az ember, mitévő legyen — mormogta végre Kristaver. A többiek szeme is mintha a kivezető utat kereste volna.

Egy idő múlva Arnt Aasan megkockáztatta:

— Még ha baptisták vónánk . . .

Erre felfigyeltek midannyian. Kristaver megtörölte homlokát a kötött kesztyűjével és most végre ki merte mondani:

— Amennyire oskolás korombul emlékszem, hát . . .

— Igen! — szólt a szavába Lars, az ő fejében volt a legfrisebb a káté. — Szükségből minden keresztyén ember . . . — Tovább ő se merészkedett. Mert az már igazán a lehetetlenséggel

határos, hogy közönséges halandó ki merje szolgáltatni a szentséget.

De a beteg megint mormogott valamit, tágra nyitotta szemét és zavarodottan nézett körül, mindenáron fel akart kelni, azt mondta, templomba megy, és az asszony is jöjjön vele. „No gyere már, Berit!”

Per nagy nehezen visszafektette és ráterítette a takarókat.

— Feküdj le szépen, Elezeus! — csitította, mintha kisgyermeknek beszélne.

— Eresszetek, hadd megyek a templomba, úrvacsorát venni, mer különben... elvesztem...

Szótlanul ültek ott körülötte, figyelték a ziháló, lázas lélegzetét. Egyszer csak hallják, hogy zokog.

— Jaj késő... már... itt is van értem. Hát nincs kegyelem?! Ó, csak úrvacsorát vehetnék! Késő, hiába. Szóljatok hát, ugyi, már késő?

Mitévők legyenek? Tanácstalanul bámultak maguk elé. Most már tudták, hogy Elezeusnak nincs vesztegetni való ideje. Végre is Arnt bontotta meg a csendet.

— De hisz így csak nem hagyjuk . . .

És akkor az öreg Suzansa hirtelen felemelte a fejét és Henrikre nézett. Mindjárt azután a többiek is odafordultak.

Szóval nem mondták, de Henrik érezte, hogy rá mutatnak a szemükkel: „Ha van közöttünk, aki méltó, hát te vagy az.”

Lehajtotta fejét, félt felpillantani. Csak nem akarnak ilyen súlyos terhet, felelősséget éppen őrá hárítani?

De érezte, hogy a szemük rajta van: „Téged választottunk. Ha van közöttünk, aki méltó, hát csakis te vagy!”

Mért éppen ő? Hát nem szakasztott olyan ember ő is, mint a társai? Iskolája sincs több, templomba se jár szorgalmasabban, szegény zsellér és halász, mint a többi. Amért módját ejti egy kis tisztálkodásnak olyankor is, mikor nekik lehetetlen, és otthon kertet ültet a háza köré? Vagy amért nem verekszik, nem issza le magát? De hiszen ez csak véletlenség, mert a kedve megvolna hozzá. Ha valakit ok nélkül bántanak, pártjára kel szegénynek, de nem

mindig, ahányszor kéne. Hát akkor mért választják éppen őt?

Már fel akart állni, hogy megmondja nekik: „Nem érdemlem, válasszátok inkább a kormányosunkat, vagy Per Suzansát, mint legöregebbet.” De olyan mélységes csend volt, hogy nehezebb esett megzavarni. És minden szem, minden arc sürgette: „Meg kell tenned!”

A beteg most újra nyöszörögni, mormogni kezdett, és ez mintha intelem lett volna. Talán csakugyan nem szabad vesztegetni az időt. Rá kell, hogy szánja magát.

Henrik Rabban felállt. Szemébe nézett a társainak, de nem szólt. Elindult az ajtó felé.

– Elmégy? – kérdezte Kristaver.

– Visszajövök.

Megállt a partszélen, ahol szinte arcába mart a hideg. Lába előtt a hullám nyaldosta a fövenyt, a fjord világos volt a sok hajótól, és a fehérlő hegyormok felett csak úgy sziporkázott a csillagos ég. A hullámjárás most nyugat felé dübörgött.

Henrik ide-oda járkált, hogy összeszedje gondolatait és rájöjjön, mit kell tennie. De ott

nemigen mozoghatott, mindjárt előtte volt a „Lidérc” bódéja és amögött a tengerre kiugró meredek szikla.

És akkor váratlanul sajátos hangok ütődtek a füléhez a fjord tulsó partjáról, ahol világos volt néhány ablak. Énekszót hallott. Zsoltár-éneket.

Mindjárt tudta, hogy lestadiánusok vannak ott és ájtatosságot tartanak, mielőtt pihenni térnek.

Csendesen állt és hallgatta a zsoltárt. Aztán felpillantott az eleven északi fénnel pásztázott téli égre, végigsimította szakállát és maga elé suttogta: „Bocsáss meg, Uram, ha nem jól cselekszem.”

Már be akart nyitni, de az ajtó előtt megállt, hátrakerült és a kunyhó mögött térdre ereszkedett a hóban. Kezét összetette, amennyire a vastag kesztyű engedte.

Mikor kis idővel azután belépett a szobába, társai látták, hogy ünnepi nyugalom van az arcán. Megállt előttük és végigjártatta rajtuk a tekintetét.

— Ha engem választottatok, hát legyen, Isten nevében. Vegyük észbe, hogy az apostolok is egyszerű halászbemberek voltak.

A két kormányos egymásra nézett. Hallgattak valamennyien, de a levegőben volt, hogy egyet gondolnak.

Lars nehezen állta meg sírás nélkül. Nagy dolog ez, ami itt most végbemegy. Eszébe jutott, mit érzett, mikor a doktor előszedte az eszközeit, hogy nagyanyót megoperálja. Meg amikor... de nem, ez most sokkal, sokkal nagyobb esemény.

Herik még mindig állt. Tenyerét végighúzta homlokán és egyikről a másikra nézett.

— No és még valamit. Ha a magamfajta egyszerű ember ilyen szent dolgot végez, hát a lelkiösmeretének tisztának kell lenni. Megkérdem hát kendteket, társaim, vétettem-e valamelyiküknek? Mer akkor most elibe állok és kérem, hogy bocsásson meg nékem.

Ez sok volt Larsnak. Két kezével eltakarta arcát és félrefordította — legalább ne lássák, hogy sír.

Hallotta az apját:

– Afelől nyugodt lehetsz, Henrik, egyikünkkel se cselekedtél olyasmit, amit nem köllött vóna.

– Hát akkor . . . Isten nevében.

De csak most gondolt arra, hogy hiszen kell is neki egy és más, márpedig se boruk nincs, se ehhez való kenyerek. Mindegy, most már nem ért rá tanakodni.

A gyertyavég csak sercegett, sercegett az üvegben, a halászok szótlanul nézték Henriket. A ládához ment, kivette a rigabalzsamot, pár cseppet egy csészébe töltött, vizet kevert hozzá és megkóstolta. Aztán levágott egy darabkát a maga pászka-kenyeréből, amit a felesége süttött, rátette egy pléhtányérra, de eszébe jutott, hogy hiszen Elezeusnak is van olyan és azt Berit adta vele, talán inkább abból vesz, hiszen így akkor Berit is velük lesz. Odalépett a beteghez, egyik kezében a pléhtányérra tett kenyérrel, a másikban a csuporral, letérdelt a földre, a csuprot, tányért maga mellé tette.

– Elezeus – szólította a beteget és felrázta.

– Megismersz engem?

– Meg.

— Nincs módunkban papot hozatni, akarod-e, hogy én szolgáltassam ki neked a szentséget?

— Igen.

— Akarod, hogy előbb egy zsoltárverset énekeljünk?

— Akarom.

Per Suzansa egészen hátrahúzódott, és Henrik megint végig jártatta szemét a társain.

— Vegyük tán azt, hogy „Erős várunk nekünk az Isten.”

Zsoltárkönyvük nem volt, de ezt könyv nélkül tudták. És elénekelték. A Lars gyerekhangja kicsengett a többi közül. Az öreg Suzansa összetette vastag kesztyűbe bújtatott kezét és velük énekelt. Kaneles az édesapjára gondolt és kieresztette a hangját. A gyertyavég, amennyire erejétől telt, bevilágította sárga fényével a kicsiny szobát és az embereket, akik teljes halázmundérban álltak ott, a hidegben. De Lars úgy látta, hogy átváltoznak zsoltáréneklés közben — apostolok lettek, mint az egykori halászok. És, ó, be illett rájuk ez a zsoltár! Rájuk is, ott a pusztaságban, meg a haldokló halászra és azokra, akik most gond-

viselő nélkül maradtak, messze, messze délen, egy szegény zsellérházikóban.

Mikor elvégződött az ének, Henrik kihúzta fél kezét a kesztyűből és a beteg homlokára tette.

– Akarsz-e valamit mondani nekünk, Elezeus?

– Akarok.

– Ha tán olyat cselekedtél, amit nem köllött vóna, azt most még jóvátehetjük. Üzensz valamit valakinek?

– Beritnek. Isten áldja.

– És még? Mást nem?

– Segítsétek Beritet.

– Ezt megígérjük neked, Elezeus. Berit se éhezni, se szomjazni nem fog, amíg az én házamban egy falat kenyér, egy korty ital lesz.

– Akkor ... jó ...

Henrik várt egy darabig. Aztán megkérdezte:

– Hiszed-é az Úristent, Elezeus?

– Hiszem.

– És bánod, amit nem jól cselekedtél?

– Jaj! Igen.

Henrik nem vette le kezét a beteg homlokáról. Aztán így folytatta:

– Akkor mondom néked, hogy a mindenható Isten megbocsátja a te bűneidet. Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében.

Szájába tette a kenyérdarabkát és itatott vele egy kortyot a csuporból. Ezután elénekeltek még egy zsoltárverset és megint némán maguk elé bámultak.

Végül is Arnt Assan szólalt meg:

Beritnek bizony nem lesz könnyű.

– Iparkodunk majd könnyíteni a során, amennyire telik tőlünk – mondta rá Kristaver.

– Hm! – a többi csak ennyit szólt, egyetértettek.

Per Suzansa, mielőtt elment, még egyszer a beteg fölé hajolt:

– Isten áldjon, Elezeus.

– Isten áldjon.

– Te előre mégy, de menek én is utánad nemsokára.

Aztán jóéjszakát kívánt a többieknek és derekát meghajtva kibújt az ajtón.

Úrvacsorai ének

1. Készítsd magad, kedves lélek, Hit legyen szent ékességed. Rakd le bűnöd súlyos terhét, Imádd Megváltód szerelmét. Nézd, ma üdvözítő Urad, Szent asztalához hívogat. Im kegyesen hozzád száll ma, Ki az ég és föld királya.

2. Mint jegyese, édes vággyal, Siess hozzá buzgósággal. Mit gyarló elméd nem ér fel, Megkinál nagy kegyelmével; Zörget karjait kitárva, Felelj hálával szavára. Édes Jézus, térj be hozzám, Bűnöm bocsánatát hozván.

3. Én Megváltóm, én királyom, Békességedet kívánom; Lelkemben a szent vágy éget, Hogy lehessen te vendéged, Hogy tebenned, neked éljek. Mindenekkel megbékéljek; Hogy lélekben megújuljak, Hű kebledre ráboruljak.

4. Ó, Istennek nagy csodája! Lelkem ámul s úgy csodálja Kegyelmednek magasságát, Kifogyhatatlan gazdagságát; Hogy a Krisztus teste s vére, Annyi népnek lett üdvére. Titokzatos szent eledel. Mely a lelket üdíti fel.

5. Jézus, napja életemnek, Jézus, fénye örömömnek, Jézus, szívem orvossága, Lelkem éltető világa! Im asztalodhoz járulok, Látaidhoz leborulok Lelkemnek üdvösségére, Nevednek dicsőségére.

6. Te, ki minket úgy szerettél, Hogy a mennyből földre jöttél, Kész voltál meghalni értünk, Hogy megváltva újra éljünk; Kínos

keresztre jutottál, Bünösökért vért ontottál,
Segélj erről emlékeznünk S az ó-embert le-
vetkeznünk.

7. Jézus, életnek kenyere, Szeretetnek mély
tengere! Táplálj, üdíts vacsoráddal, Vegyem
méltó háladással; Érezsem az eledelben, Hogy
kegyelmed megmérhetlen S mennyben is
majd, áldva téged, Lehessek a te vendéged.

(Keresztyén Énekeskönyv 308.)

1. Lelkem, a hívek nyájával Élj Jézus va-
csorájával, Élj az Ő tiszteletére, Hited erősít-
tésére; Hirdesd, hálald szeretetét, Dicsőítsd
emlékezetét; Főgondja vagyon lelkedre: Ki
méltóbb tiszteletedre?

2. Ím ő maga hív téged, Táplál s növeli
hitedet. És arról tesz bizonyosságot, Hogy igaz
és hű barátod. Menj hozzá szent buzgósággal,
Kérd mély alázatossággal, Adjon ösztönt
szeretetre, Istenfélő szent életre.

3. Jövök, Uram, térdet hajtva, Bűnbocsá-
natot óhajtva; Parancsolatodat tenni, Meny-
nyei eledelt enni. Ó megmérhetlen kegye-
lem! Egyesülj ma ismét velem, Üdítsd fel
bágyadt lelkemet, Éleszd szunnyadó hitemet.

4. Mily gyakorta elhagytalak, Vakmerőn
megbántottalak; Ó, de ne nézd sok vétekemet,
Szánd meg bánatos szívemet, S bár érdek-
lek kárhozatot, Nyújts, ó nyújts bűnbocsána-

tot. Te, kinek irgalma olyan nagy, Elveszni engemet ne hagyj!

5. Bizom, Uram, jóvoltodban, Részt adsz irgalmasságodban, Nem akarod te vesztemet, Megbocsátod bűneimet. Ragyogj rám, örök kegyelem! Mindazt a jót közöld velem, Melyet minekünk szerzettél, Midőn áldozattá lettél.

6. Jézus, élete lelkemnek, Jézus lelke életemnek, Ím újra szentül fogadom, Hogy szívemet neked adom: Hálálom szeretetedet, Híven teszem tetszésedet, S mint drágán megváltot lélek, Neked halok, neked élek.

(Keresztyén Énekeskönyv 310.)

1. Áldassék Isten, Zengjünk dicsőséget, Mert Ő maga táplált minket; Szent testét, vérét nyújtotta minékünk, Atyánk, tudjad ezt be, kérünk. Irgalmazz Úristen! Urunk, te szent és drága tested, Amelyet szült Mária, anyád, És drága, szent véred Mentsen bajon, vészen át. Irgalmazz Úristen!

2. Szentséges teste érettünk adatott, Halála életet hozott. Égőbb szerelmet nem kínálhat nekünk, Erről mostan emlékezünk. Irgalmazz Úristen! Urunk, te megváltó szerelmed Erre téged így kényszerített. Megváltó szent véred Érettünk megfizetett. Irgalmazz Úristen!

3. Adjon az Isten minekünk kegyelmet.

Élhessünk igaz életet. Nagy szeretetben, tes-
véri hűségben — Ne vétsünk az élet ellen.
Irgalmazz Úristen! Urunk, Lelked már el ne
hagyjon, Nekünk igaz mértéket adjon, Ke-
resztyén szent néped Hadd lásson egyessé-
get. Irgalmazz Úristen!

(Keresztyén Énekeskönyv 762.)

ARA: 5,— Ft

642
142